

**Maharashtra State Board of
Secondary & Higher Secondary School, Pune**

Department of Commerce

Subject: वाणिज्य संघटन व व्यवस्थापन (51)

Std: Eleven

Faculty: Commerce

*** Syllabus***

Theory Index

Sr. No.	Unit/Topic	Weightage
1	वाणिज्य व व्यवसायाची ओळख	20
2	व्यापार	20
3	लघुउद्योग व व्यवसाय	20
4	व्यवसाय संघटनांचे प्रकार भाग - १	15
5	व्यवसाय संघटनांचे प्रकार भाग - 2	15
6	व्यवसाय पूरक संस्था	10
7	व्यावसायिक पर्यावरण	08
8	व्यवस्थापनाची ओळख	10

Syllabus

Sr. No.	Name of the Topic	Scope of Syllabus
1	वाणिज्य व व्यवसायाची ओळख	<ul style="list-style-type: none">· वाणिज्य व व्यवसायाची संकल्पना.· विविध आर्थिक कृतींचा अभ्यास करणे.· व्यवसाय संकल्पना.· पेशाची संकल्पना.· व्यवसायातील नफ्याचे महत्त्व.· व्यवसायाचे वर्गीकरण.· विद्यार्थ्यांना उद्योग व व्यवसाय संकल्पना.
2	व्यापार	<ul style="list-style-type: none">· व्यापाराच्या अनुषंगिक साधन· विद्यार्थ्यांना व्यापाराची संकल्पना स्पष्ट करता येणे.· विद्यार्थ्यांना अंतर्गत व बहिर्गत व्यापार संकल्पनामधील फरक स्पष्ट कर येणे.· विद्यार्थ्यांना घाऊक व्यापाराची संकल्पना समजणे.· विद्यार्थ्यांना किरकोळ व्यापाराचे विविध प्रकार समजतात

		<ul style="list-style-type: none"> · विद्यार्थ्यांना आंतरराष्ट्रीय व्यापार समजतो. · विद्यार्थ्यांना आयात व्यापाराची कार्य पद्धती सांगता येते. · विद्यार्थ्यांना निर्यात व्यापाराची कार्य पद्धती सांगता येते. · विद्यार्थ्यांना पुनर्निर्यात व्यापाराची संकल्पना व अर्थ समजतो.
3	लघुउद्योग व व्यवसाय	<ul style="list-style-type: none"> • विद्यार्थ्यांना लघुउद्योगाचा अर्थ व व्याख्या समजते. · उद्योगात लघुव्यवसायाचे महत्त्व समजते. · लघु उद्योगाचे फायदे व आव्हाने स्पष्ट करता येतात. · विद्यार्थ्यांना लघुउद्योग स्थापण्याची संकल्पना स्पष्ट करता येते.
4	व्यवसाय संघटनांचे प्रकार भाग - १	<p>विद्यार्थ्यांना खाजगी व्यवसाय संघटन प्रकारांची माहिती समजते.</p> <ul style="list-style-type: none"> · विद्यार्थ्यांना खाजगी व्यवसायाचा अर्थ व व्याख्या समजणे. · व्यक्तीगत व्यापार प्रकारातील गुण, दोष, समजून घेणे. · भागीदारी संस्थेचे प्रकार, वैशिष्ट्ये, फायदे, तोटे समजून घेणे. · भागीदाराचे प्रकार व भागीदारी संस्थेचे प्रकार समजून घेणे. · एकत्र हिंदू कुटुंब व्यवसायाची माहिती समजा वून देणे. · संयुक्त भांडवली संस्थेची वैशिष्ट्ये व गुण दोषांची माहिती समजावून देणे. · विविध कंपन्यांची माहिती समजावून देणे. · विद्यार्थ्यांना सहकारी संस्थांची वैशिष्ट्ये, फायदे व तोटे समजावून देणे.
5	व्यवसाय संघटनांचे प्रकार भाग - 2	<ul style="list-style-type: none"> · व्यवसाय संघटनांचे अर्थ व व्याख्या सांगता येणे. • विभागाय खात प्रकाराची वैशिष्ट्ये अधोरेखित करणे.

		<ul style="list-style-type: none"> · वैधानीक महामंडळ ही संकल्पना समजून घेणे. · सरकारी प्रमंडळ म्हणजे काय ते समजून घेणे. · बहुराष्ट्रीय प्रमंडळ ही संकल्पना, त्याचा अर्थ, व्याख्या व महत्त्व समजून
6	व्यवसाय पूरक संस्था	<ul style="list-style-type: none"> · विद्यार्थ्यांना व्यवसाय करणासाठी पूरक विविध संस्थेविषयी माहित समजणे. · विद्यार्थ्यांना लघुउद्योग विकास महामंडळाची वैशिष्ट्ये समजणे. · विद्यार्थ्यांना नाबार्ड विषयी वैशिष्ट्ये समजणे. · विद्यार्थ्यांना खादी व ग्रामोद्योग संस्थेची वैशिष्ट्ये समजणे. · विद्यार्थ्यांना महिला बचत गटाचे कामकाज समजणे. · विद्यार्थ्यांना जागतिक बँकेची माहिती समजणे.
7	व्यावसायिक पर्यावरण	<ul style="list-style-type: none"> · व्यावसायिक पर्यावरणाचा अर्थ सांगता येणे. · व्यावसायिक पर्यावरणाची संकल्पना सांगता येणे. · व्यावसायिक पर्यावरणाचे महत्त्व सांगता येणे. · व्यावसायिक पर्यावरणाचे विविध पैलू सांगता येणे. · नवीन आर्थिक धोरणाचा व्यवसायावर झालेला परिणाम समजतो.
8	व्यवस्थापनाची ओळख	<ul style="list-style-type: none"> · व्यवस्थापनाची संज्ञेची ओळख करून घेता येणे. · व्यवस्थापनाची संज्ञेचा अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करणे. · व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये समजून घेणे. · व्यवस्थापनाचे विविध स्तर व भूमिका समजून घेणे. I · व्यवस्थापन एक कला, शास्त्र व पेशा म्हणून जाणून घेणे.